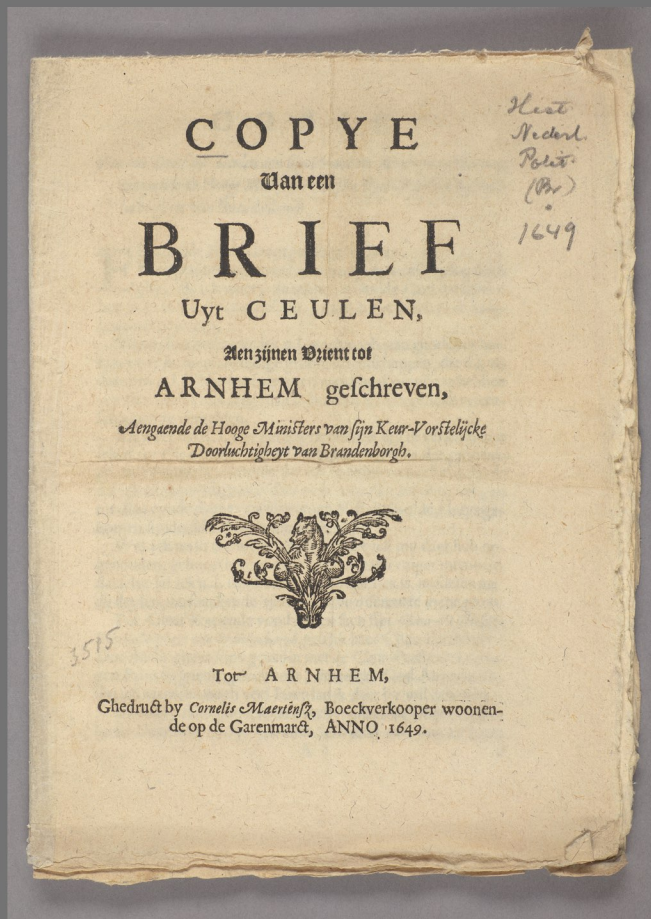

Copie van een brief uyt Ceulen aen zijnen vriend tot ...

Tryck // / I25 B I4 c Br. I649 Copie

Tillkomstår 1649.

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

C O P Y E

Van een

B R I E F

Uyt C E U L E N,

Aen zijnen Dyent tot

A R N H E M geschreven,

*Aengaende de Hooge Ministers van sijn Keur-Vorstelijcke
Doorluchtigheyt van Brandenborgh.*

*Heest
Nederl.
Polit.
(Br.)
1649*

Tot A R N H E M,

Ghedruet by *Cornelis Maertiensz*, Boeckverkooper woonen-
de op de Garenmarct, ANNO 1649.

3515

COPYE

Van een

BRIEF

Van GULDEN

Stemmen

ARINHEM geschreven

Verzonden de Heere 21ste Maerch 1649
Door den Heere van Breda

Tot ARINHEM

Gedrukt by Cornelia Willems, Boeckverkooper woonende op de Garenmarkt, ANNO 1649.

Van
ae
lu

E
beyd
heyt
V
ten,
daer
om
scha
I
ick
ge c
dat
tot
kom
V
geh
dat
de d
T
Door
Do
gen
loo
t
lijck

C O P I E

*Van een Brief uyt Ceulen aen sijn Vrient tot Aernhem geschreven,
aengaende de Hooge Ministers van sijn Keur-Vorstelijcke Door-
luchtigheyt van Brandenborch.*

E Erwaerde Heer Grootgunstige Vrient. Uwe gefontheyt en welvaert hoop en wensch ick gelijk ghy, als ick weet, de mijne: en bidde God dat hy ons beyde ende alle die ons lief sijn, noch lange daer by ter saligheyt wil bewaren.

Voorts soo bedancke ick u. l. nochmaels van gantscher herten, voor de menichvuldige groote vrientschappen, die ick aldaer van u. l. hebbe ontfangen, en wensche d' occasie te hebben om alle deselve met aengename diensten en diergelicke vrientschappen te vergelden.

Ick weet dat u. l. seer verlanght om van my te verstaen wat ick al tot Cleef aen 't Hoff heb gehoort en gesien, dat van eenige confideratie is, dewyle dat ick op mijn vertreck u. l. seyde dat ick van meeninge was daer over te reysen, en eenige dagen tot dien eynde daer te verblyven, en V. E. beloofde, t' huys gekomen sijnde, sulcx te communiceren.

Wat ick nu in die weynigh dagen, die ick my daer heb opgehouden, gehoort heb en gesien, waerdich eeniger memorie, dat selve sal ick u. l. soo kort als my mogelijk is misdesen mede deylen, versoeckende 't selve na uwe discrete te menageren.

Tot Cleef komende vond ick en sach sijn *Cheur-Vorstelijcke Doorluchtigheyt van Brandenburg*, gelijk haer Chur-Furstelijcke Doorluchtigheyt sijne gemalin met de Chur-Furstelijcke jongen Prins in goeder gefontheyt, dewelcke God Almachtich, soo ick wensche, noch veel Iaren lanck daer by wil bewaren.

't Is voorts sulcx, soo ick daer verstant dat zijn Chur-Vorstelijcke Doorluchtigheyt van Brandenborch van jonckx kints

af opghetrocken is in alle Goddelijcke en Christelijcke deuchden, in de ware Christelijcke Gereformeerde Religie, en veel goede, nodige en prijfelijcke exercitien, *Item* dat hy mede van kints been af, en sulcx van tijt tot tijt, meer en meer, na dat hy aen Ouderdom toenam, oock altijt een groot Lief-hebber en voorstander daer van is geweest en noch is, mitfgaders dat hy is van seer goeden aert en conditie, sulcx datmen met waerheyt wel van hem seggen mach dat by hem alle die deuchden sijn te vinden die in eenich Vorst of Prins sijn te wenschen.

Maer gelijk hier in dese Werelt nimmermeer geen mensch soo perfect of volmaect gevonden wert, of hy heeft oock zijn gebreck of gebreken, doch d'een meer als d'ander, soo gaetet oock toe met desen grooten Vorst, die absolut het meeste Lant besit van alle de Vorsten des Rijckx, en daerom oock de aldergrootste Prins en Potentaet is van gansch Duytslant, hebbende alleen dit gebreck, dat hy tot sijn voornaemste Raed en 't Gouvernement van sijnen Staet, verkooren heeft foodanige perfoonen, die niet alleen gansch onbequaem daer toe sijn, maer daer en boven noch alfulcke, waer door hy in corten tijt sal verliefen al sijn eer en reputatie by alle Princen en Potentaten vande gansche Christenheyt, de gunste van alle sijn Onderdanen, sijn respect tegen deselve, mitfgaders alle sijn en sijn Nasaten middelen en incomsten, sulcx dat ick daer uyt niet anders te gemoet sie, als een arme, bedroefde en vervallen Staet voor hem, sijn Gemalin, Nacomelingen en Onderdanen, ten sy dat hy sulcx tijdelijck voorkompt of daerin voorfiet, met alle foodanige Persoonen en Pesten van hem te stoten, en eerlijcke Wijse en Godsalige Mannen in haer plaetsen te stellen.

En dat noch dese sijnefoutte vermeerdert, is, dat hy dit sijn gebreck noch selfs niet en siet, en sulcx aengewesen zijnde niet en wil gelooven, och arm salich Heer! 't Is wel grootelijcx te beklagen dat hy dese imperfectie heeft, die alle andere, int regart van zijn consequentien, passeert, maer hier by sietmen hoe den mensch hem selven flatteert, en sijn eygen gebreck niet en siet
noch

noch
dat e
A
verba
wijse
riteyt
jaerli
wel g
arie v
Aen
alle fi
haer
werd
gelij
over
lend
M
nift
dese
vert
den
pos
ge
Lan
che
sich
A
de t
Wa
by
ma
lacy
ooc
nen

noch wil sien, maer wel gaerne sijns even naestens, mitsgaders dat een wijs Prins een groote gave van God is.

Als ick hier op dencke, soo stae ick aen d'een zijde daer over verbaest, beklagende niet alleen hem, sijn Gemalin die noble wijze, deuchtsame en goetaerdige Princesse, sijn Soon en Posteriteyt, die rijckelijck dertich hondert duysent Rijcxdaelers jaerlijckx inkomsten soudén kunnen hebben, als sijnen Staet wel geregeert wiert, ende nu in drie of vier Iaren, by continuatie van dese quade Ministers, geen Broot sal hebben t'eeten. Aen d'ander sijde stae ick met d'oogen vol medelijdens over alle sijn Onderdanen, om datse alle t'samen uyt den naem van haer eygen Heer en Lant-Vorst als Schapen niet alleen qualick werden Gegouverneert, maer oock het Vel met haer Wol te gelijk asgeruckt, dat noyt by eenich vreemt Heer, of Krijsch-overste en is gedaen, ja niet gedacht te doen. O arme en Elendige Onderdanen die sulcke Vorsten hebben!

Men claegde by t'leven van sijn Heer Vader over de administratie van de Graef van Swartsenborgh, men verlangde dat desen Heer aen de Regeringe soude komen, hy selfs gaf goede vertroostingē aen alle die hem deffels quade Practijcken vertelden en aenwefen. Maer komende aen de Regeringe laet hem possederen van noch thienmael slimmer Fielten, ja van sodanige die eer waerdich waren als openbare Vagebonden uyt het Lant of van sijn Hoff gebannen als tot eenige de alderminste charge gepromoveert te werden. Och wat groote onvoorsichticheyt was dat!

Alle vrome Evangelische Christenen, insonderheyt die van de Gereformeerde Religie, verlangden oock als een Visch naet Water dat desen Heer soude regeren, niet twijfelende of daer by soude haer Religie niet alleen beter werden gehand-haest maer oock grootelijck uytgebreyt en voort gheplant, maer och lacy! sy vinden haer nu wel grootelijckx bedrogen. Gelijk oock doen veel groote Heeren en Potentaten buyten en binnen 't Rijck, die haer Rekening hadden gemaect, veel hulps en

assistentie in tijt des noots van hem te sullen hebben. Den Paus, den Keyser, alle Paepsche Vorsten Heeren en Onderdanen lachen met volle Monden en klappen de Handen van vreuchde, sijnde van hare vrees ontslagen, diese int eerste gevat hadden over dese Prins, en scheppen daer by moet, met een stoute resolutie om de Reformatie door 'tgansche Duytsche Rijck meer en meer te vervolghen en uyt te roeyen. Wel een Ellendighe saeck!

Ick weet wel dat V. E. sich grootelijckx sult verwonderen, over 'tgeene dat ick hier segge, en seer qualijck geloven, ten sy dat ick V. E. dienaengaende beter contentement geve, soo bid ick dan dat V. E. dese mijne volgende redenen naer uwe ghewoonelijcke wijsheyt en discretie wilt examineren, ick en twijffele niet of daer by sal V. E. sulcx mede soo bevinden en Oordelen.

Dese Heer of Chur-Vorst heeft tot sijn Over-Kamer-Heer gemaect eenen *Koert van Borsdorff* van af-komst een Edelman, maer ongeleert, niet meer als sijn Moeders Tael sprekende, die qualijc ter degen kan schrijven en lesen, een Man van seer kleyn verstant en oordeel, van jongs opgevoet als een leckere Page, gantsch gheen kennisse van Politique saecken hebbende, noch Intrest van Staet, oock van Landen en Luyden noch derselver Interessen, veel min van des Keur-Vorsten Landen. Een persoon die met de Sweden en Nederlanders, dat des Keur-Vorstē naeste Nabuyren sijn, gestadigh spot en schimpt, noemende de Sweden *Honsvotteren* en de Nederlanders *Hafekoppen, Peperfacken Schaphalsen &c.* Hy is soo dicht als een Sift, geen secreet konnende bewaren, hoe veel daer oock is aen gelegen, in den Raet, selfs in presentie van de Keur-Vorst, roept, buldert en baert hy soo luyde datment buyten hoort. En versnorcet en verduyvelt daer elck een ja de Keur-Vorst selfs, sulcx dat alle resolutien na sijn welgevallen genomen moeten werden, en elck een na sijn pijpen moet dansen hoe grooten ongelijck dat hy heeft, hoe in-

pertinent

perr
In so
hebb
ellen
hand
drin
gelij
maer
Hy is
sten T
eens t
by sij
dat h
Broe
van t
Kare
man
sulck
kenn
lijck
vest
lijck
sen
ligh
Ke
Sch
den
dat
een
op
nie
soo

pertinent het is dat hy voorstelt , of hoe qualijck dat hy speelt :
 In somma hy wilt alleen regeeren , en wil de Keur-Vorst rust hebben, hy moet de minste sijn, en hem cederen, is dit niet een ellendige saeck?

'tIs oock een Man die al sijn leven versleten heeft met alderhande soorten van debauchen , soo met Hoereren , droncken drincken, speelen, nacht-loopen, pijpen-stellen, dansen en diergelijcke, en schaemt noch beklaght hy hem oock dies niet eens maer beroemt sich daer over, en pleeght sulcx noch dagelijcks : Hy is daer inne oock soo onbeschaemt dat hy aen Keur-Vorsten Tafel sich beroemt heeft onder andere dat hy op een avont eens tachtich duysent Rijcxdaelders verspeelt heeft, sweerende by sijn deel in't Boeck des Levens, (dat sijn hooghste Eed is) dat hy deselve oock eerlijck betaelde. *Item*, dat hy met sijn Broeder een Hoer geschoren had. *Item*, dat hy drincken kon van thien tot vijfthien Kannen Wijns. *Item*, dat hy al thien Karels heeft doot gesopen, en daer van noch onlangs een Edelman aen't Hoff, van de Keur-Vorst van Saxen. *Item*, dat hy sulcke stucken bedreven heeft die hy niet en soude willen bekennen al wiert hy gepijnicht, en hondert en hondert dierghelijcke stucken meer, sulcx datmen heele Boecken van sijn bevestucken soude kunnen uyt sijn eygen mont aen Keur-Vorstelijcke Tafel, beschrijven, datmen wilde, want alle sijn discoursen sijn niet anders aldaer als van al sulcke en dierghelijcke vuyligheyt. 'tIs ghebeurt op den 24. April lest-leden dat hy de Keur-Vorst sijn Broeder de Over-Stal-Meester, de Overste *Schonck*, de Overste *Barhoumer*, de Overste *Ostende* met veel andere groote en aensienlicke Personagien te Gast had ghenoot dat hy na gedane Maeltijdt als de Keur-Vorst vertroocken was, een dronck al staende inghestelt heeft (o schandelicke daet !) op de gesontheyt van haer Trullen, en dat hy daer op de syne niet de kleynste met sijn linckerhand uyt sijn Broeck haelde en soo naect vertoonde so lange hy dien dronck gedroncken hadde,

de, dwingende alle d'andere Heeren diergelycke medete doen, tot de Dienaers incluyt die de Wijn inschoucken. Men seyt van hem, dat terwyl hy ettelicke Iaren in Onder-Trouw met syn Huys-Vrouw bleef sitten, dat hy terwyl boeleerde met een ander Mans Vrouw, en dat hy deselve opentlijck beschreyde als sy begraven wiert; hy draeght noch somtijts seker Vrouwen Hayr-vlecht om syn Hant, beset van binnen met Gout en van buyten met Diamanten, soo dicht by een datmen niet anders als Diamanten van buyten en 'tGout van binnen kan kennen, men kan wel gissen wat hayr dat dat is. Men vertelt voor de waerheydt dat hy of syn Broeder de Overste Stal-Meester tot Koningsberghen in presentie van den overleden Keur-Vorst, met sekere getroude Vrouw aldaer gedanst heeft, blootshoof, houdende syn Hoet vol groote Vederen voor syn Voorbroeck gevende daer achter syn Trul haer inde Hand soo dickmaels sy stil stonden en rustede. Op 'tHoff tot Berlijn verschijnt gemeenelick alser een van 't Keur-Vorstelike Huys sterven sal, een spoock in de gedaente van een witte Vrou of een Vrou geheel in 't wit ghekleet; nu heeft hy dickwils onder dat pretext Hoeren op 'tHoff doen brengen in witte kleederen.

Hy hout meer als een Princelike Staet, hebbende verscheyde Vorstelycke Stallen van Princelike Paerden, menichte van kostelijcke Karossen en Wagens, hy heeft oock syn eygen Page, Lackayen, Hof-Ionckers, Hoff-Meester, Raden, Secretarissen, Trompetters en andere diergelijcke Dienaers ghelijck of hy een groot Vorst waer.

Hy heeft daer toe tusschen de drie a vier hondert Pack Kleederen, van alderhande kostelike Stoffen, en maect noch alle daeg veel nieuwen aen.

Men heeft hem in den Hage drie mael op een dach in besondere Kleedinge gesien; en op de Kinder-Doop van den Jongen Keur-Prins is geremarkeert dat hy in twee daghen en een half elf besondere Pack Kleederen aen gehad heeft.

De

1649

De Heer Prins van Orange, sijnde eens wat scrupuleus, op een morghestont, om in des Keur-Vorstens Slaep-Kamer te gaen, soo seyde hy teghen hem, *gaet doch binnen sy scheeren immers sijn suster*, en sulcke en dierghelijcke onbeschaemde en oneerlijcke redenen hoort men gestadigh van hem.

Daer by is hy so grooten Vloecker en Sweerder dat hy daer inne sijn Meester niet en heeft, hondert duysent Duyvels staen oock alle oogenblick tot sijn commandement.

Hy is vol rodemontaden en op-snijden, soo in presentie van de Keur-Vorst als andere grooten, als voor eerst beroemt sich van Goddelijcke revelatien, en onder andere, als hy in Duytslandt seker trop Paerden voerde die perijckel liep van geslagen te worden, dat God hem in den droom vermaende dat hy sou op-breken en deurgaen, en als hy daer op vraegde waer by dat hy weten sou dat sulcx een Goddelijcke openbaringe was, dat God hem daer op antwoorde, dat hy als hy wacker sou worden, een stuck Gouts in sijn Handt sou vinden, en dat hy sulcks daer by sou weten, en dat hy sijnde van sijn Kamerdiener wacker gemaeckt, een stuck Gouts in sijn Handt vrom, en dat hy dat noch heeft, en dat daer op foodanighe Letteren of Characteren staen die niemant lesen kan. *Item*, als sijn Broeder eens swaerlijck in't Hooft was gequetst, sulcx dat de Wonde qualijck genesen wilde, dat op sekeren tijd een Engel in sijn Kamer quam, inde gedaente van een Vrou in't wit gekleet, die hem seyde dat hy de Wieck daer uyt sou trecken, dat dan de Wonde van selfs soude genesen, en dat hy sulcx dede en deselfde terstont genas. Voorts seyde hy, dat hy in dien tijdt van sijns Broeders Hooft-Wonde, eens by hem in de Kamer quam als de Barbier hem soude verbinden, dat hy staende voor sijn Broeder dwars door de Wonde sach en de Keers die de Barbier achter hem staende in sijn hand had. *Item*, in den Hage heeft hy eens openlijck vertelt, dat sijn Huys eens in Brandt was, en dat hy den Brandt met sijn Pispot uytgoot. En dierghelijcke stucken van *Panta-*

B

gruel

gruel meer, bevestigende alle deselve met hooge en diere Eden.

Hier by komt noch dit, dat hy seer kleyn respect draeght aen sijn Heer en Meester, blyvende wel sitten als die voor hem overeynd staet, ofte over en weer gaet, latende deselve wel driemaal een ding hem vraghen eer hy antwoort, antwoordende deselve dickmaels heel nors, als of hy de Keur-Vorst en die sijn Knecht waer, of als een Meester sijn Discipul, ontsiende sich selyen niet deselye opentlijck in sijn discoursen te contreleuren, leunende dickwils in den Raedt op sijn rechter Arm, als de Keur-Vorst aen sijn rechter sijde sit, toonende deselve alsoo sijn Rug ende Neers, en veel dierghelijcke actien meer bedryvende.

Even soo weynich respect draeght hy de Keur-Vorstin, behalven dat hy haer dagelijckx veel injurien doet daer van datmen wel een groot Register soude kunnen maken.

Hy hout doorgaens soo kostelijcken Tafel, datmen soude seggen dat hy de Keur-Vorst en die de Over-Kamer-Heer waer, als op des Keur-Vorsten Tafel geen Wilt-Braet is soo buycht sijn Tafel daer van, alser in des Keur-Vorsten Kelder geë eenige delicate dronck Wijn en is soo leyt in sijn Kelder Vat by Vat, Pyp by Pyp, en Voeder by Voeder, als de Keur-Vorstin niet wel en is en haer Kamer hout, en datter niet een delicate Schotel Eetens in des Keur-Vorsten Keucken voor haer te vinden is, soo moetmen in sijn Keucken daerom gaen bedelen, diemen daer by dosynen vint.

Hier by hout hy de Keur-Vorst soo Arm dat die dickmaels Gelt van hem moet leenen, ja tot speelgelt toe. En seyt wel opentlijck dat een favorit die sich maintaineren wil sulcx moet doen. En dat is de reden dat hy de Keur-Vorst, 't sedert dat die int Lant van Cleef is geweest, doen consumeren heeft over de twee Millioenen Guldens, veel meer als alle syne Landen konden opbrengen, sulcx dat die tegenwoordich tot de Ooren toe in schulden steeckt, en ter saecke van 'twelcke men alles verfet en

en verpant van des Vorsten Domeynen warden kan, en van elck een lorft en borcht die maer borgen wil, latende die dan Jaeren en dagen nalopen om haer Gelt: geen Staet of rekeninge ter Werelt makende wanneer en waer uyt men dat betalen sal.

Hier-en-boven is hy soo gierich en baetfoekich als de Duyvel self, sich niet ontsiende door alderhande quade practijcken Gelt te fineren tot voedinge van syn wellusten, ja daerinne syns Heeren Eer en reputatie, profijt en welvaert, niet eens aenfiende, want van Partyen van Processen laet hy sich corrumperen, buygende en krommende de Iustitie na de wille van die hem meest geeft. Onder Decmantel van syn Generaelschap over die Militie schraept en schroopt hy over aldes Keur-Vorsten middelen. By alle Tractaten voor of in den naem des Vorst bedinght hy eerst eenige duysenden voor hem, gelijk onder andere by't Tractaet met Pals Nieuborgh dertig duysent Rijcxdalers by't Tractaet met den Abt van Weerden een schoone Heerlicheyt in 't Lant vander Marek, daer hy den rechten Eygenaer met geweld van verstiten heeft sonder een duyten aen de crediteuren te betalen die daer Gelt op geleent hadden, voorts verkoopt hy alle Staten of Officien aen de meest biedende niet eens siende of die bequaem daer toe syn of niet, en of sy bittere Papisten syn of Gereformeerden. Als de presenten op de Kinderdoop gegeven waren, en op een Tafel voor de Keur-Vorstin gepresenteert, soo nam hy alle deselve na hem, om die tot syn dispositie te hebben, dewelcke als de Keur-Vorstin met een yver wederom begeerde so brocht hy die wederom, uytgenomen het goude doofken met d'Obligatie van de Heeren Staten Generael der Vereenichde Nederlanden, seggende datmen deselve wel moest bewaren. En wert het vast daer voor gehouden dat hy die al corts daer aen verkocht heeft, gelijk de Capiteynen haer Ordonnantien doen, of altijt verset voor een groote somme gelts, gelijk hy gedaen heeft de Goude Schotelten, die hy van de Heer Prins van Orange hoger Memorice tot een verëeringe gekregen hadde. Hy

Hy spreekt Ordinaris tegen syn confidenten seer qualijck over de Allienatie met de Princesse van Orangie, dan dat de Bruytschat niet grootgenouch en is geweest, dan dat sy te slecht van af-komst is, dan dat hy daer niet genouch van betaelt is.

Alle de Brieven die aen de Keur-Vorst komen, breeckt hy eerst stoutelijck op, en leest die, en sentse de Vorst alst hen goet dunckt, of oock wel niet, communicerende daer van soo veel of soo weynich alst hem belieft, en wanneert hem te pas komt.

Syn meeste confidenten syn suspeet van Toverie. Hy en deselve hebben de Keur-Vorst soo beset en bewaren hem soo nau, dat niemant hem kan spreecken als met haer kennis en in d'een of d'anders presentie; sulcx datmen soude seggen dat de Keur-Vorst haer Gevangen is of Gegyselde.

Dese Man is *Voor eerst*, de Over-Kamer-Heer vande Keur-Vorst die sijn Camer gouverneert, sonder wiens consent niemant acces by de Keur-Vorst kan hebben, en oock niet sonder eerst en alvooren sijn aenbrengen of versoeck aen hem t'openbaren, en sijn goede wille en faveur daer in te versoecken, en wat daer al aen vast is, kan een half ooge wel sien. *Ten tweede* is hy daerby Directeur van des Keur-Vorsten groote secreete Raed, die alle sijn Landen gouverneert. *Ten derden*, is hy in effect groot Hof-Meester die't al regeert en bestelt; *Ten vierden* is hy Tresorier Generael van alle des Keur-Vorsten Domeynē en inkomsten, daer van hy aen niemant rekening doet als aende Son, die hem nimmermeer controleurt. *Ten vijfde*, is hy Gouverneur Generael van al des Keur-Vorsten Landen, Fortereffen en Militie. *Ten sessten*, is hy oock Groot-Meester vande Ceremonien. *Ten sevenste*, Auditeur Generael van alle de Ambassaden die aen de Keur-Vorst komen, die aen hem eerst alles moeten communiceren watse te segghen hebben, eer sy't de Keur-Vorst mogen voordraghen; wat daer voor profijten aen vast syn kan een half verstandigh hooft licht vatten. In somma dese Man is de Keur-Vorst inder daer.

Onder-

Ondertuffchen en helpt hem alle fijn fcheren en fchrobben niet, alles druypt hem wederom foo ras door de vingeren als hy't ontfangt, ja men hout het daer voor dat hy noch veel duyfenden fchuldigh is, altijd dat is feecker dat fijn Huysvrou haer van hem gefcheyden heeft, ten aenfien van haer middelen geen gemeenfchap daerinne met hem willende hebben, noch eenige Administratie daer in toelaten als onnut en onbequaem defelve te Gouverneren, en te verbeteren, maer de rechte Man om die doorte brengen.

Nuter faecke van alle fyn Offirien foo heeft hy de loop van alle die aen 'tHoff te doen hebben, fulcx dat fyn Kamer altijt befet staet met menichte van Solicitanten, die hem komen vifiteren, carreferen en de handen vullen.

Hy let wel specialick daer op dat niemandt de Ceur-Furft yet feyt of voordraecht als dat hem goet dunckt fulcx dat die door geen ander bril kan fien als die hy hem op fet. En weet fyn opinien, raetslagen en aenlagen door fyn Creaturen van tijt tot tijt foo op te proncken en te prijfen by de Ceur-Vorft, dat die alles voor Euangely op neemt wat hy feyt.

Hy is foo bot en plomp en onervaren in Materie van staet en fo onbequaem daer toe als een Efel, ja wat mach ick seggen even als een Wolff om een koppel Schapen te regeren, want even alleens gaet hy met des Ceur-Vorften middelen en Onderdanen te werck. Hy fustineert opentlijck dat niemand een goet Politicus kan fyn of hy moet een Aufbondighe Schelm fyn.

Waer over hy oock van alle des Ceur-Vorften Onderdanen foo groot als kleyn fo gehaet is als de Duyvel felfs, wenshende alle uuren dat hem die de hals brack.

Hy is abfoluyt d'eenighe oorfaecke dat de Ceur-Vorft tot noch toe met fyn Stenden van 'tLandt van Cleef en de Marck niet en is geacordeert, en dienvolgens oock van alle de twiften, mif-verftanden onkosten en vergeeffche Vergaderinge en

Lantdagen die daer oversyn gevallen, ghedaen en gheleyt. Sonder datmen noch eens weet wanneert een eynde sal hebbé. Ick laet noch staen dat den Adel de Steden en de Gemeenten aldaer daer deur van hem meer en meer werden vervreemt, en wellicht heel vervreemde sullen.

Hy en bewaert d'Eer en Reputatie van syn Heer oock geenfints ghelijck hy behoort, dat soudemen met menichte van bewijfen kunnen betoonen, maer alsoo daer door mijns schrijvens veel telanck en U. E. mogelick te verdrietich soude vallen, sal ick daer van maer een of twee proef-stucken verhalen. Als namentlijck datmen de Heeren Afgesanten vande Staten Generael die van wegen haer Princपालen soo heerlijcken present op den Doop van de Keur Prins deden, datmen deselve wederom na Huysliet gaen sonder eenige de alderminste vereeringe te doen: dat hy *Lucas Blaessyl* gewesen Lant-Rent-Meester van *Cleef*, niet alleen soomen seyt voor duysent goude Ryders in sijn protexie heeft ghenomen, daer deselve vande *Cleef* sche Ridderschap en Stenden crimineliter was beklaegt, en van de Regeringe in gevanckenis gestelt, daer hy was uytgebroken, maer deselve noch daer-en-boven int Lant van *Cleef* tot Directeur vande Keur-Vorstelijcke Reken-Kamer en dispensier van 'tKeur-Vorstelijcke Hoff gemaect, sonder sijne saken eerst voor de Keur-Vorst te brengen, en die te laten examineeren; ick laet noch staen dat deselve nagegeven wiert, dat hy eenighe Iaren lang in Overspel had gheleest ende de Heer Cancelaer *Haimbach*, een man van alle vromen bemint, ter gunste vande Graef van Swartsenburch op sekere maeltijd t'synen Huysse aengeleyt, met Fenijn in den dronck vergheven en omgebracht hadde: Datmen de Heer Wylter Cheur-Vorstelijcke Raed een seer eerlijck man, tot *Cleef* onverhoort en met het meeste onrecht vande Werelt heeft by de kop gevat en in sware Gevanckenisse ghesmeten; en datmen deselve op cautie van niet min als thien duysent Rijcxdaelders daer uyt heeft kunnen krygen.

krygen. Hier toe dienen oock de Proceduren diemen aenghe-
 vangen heeft met de Richter *Haes*, die van *Kalker*, de Heeren Ra-
 den Docter *Diest* Docter *Moetsvelt*, de Secretaris *Haesbaent* en
 veel andere meer, hier te lang te verhalen, en om kort te maken
 hier uyt, datmen alle de Heeren Raden Secretarisen Reken-
 meesters, Clercken en minder Officieren tot *Cleef* in vier of vijf
 Iaren niet een Rijcxdaelder op Rekeninghe van haer ordinaris
 verdient tractement heeft betaelt, en deselve noch daghelijcks
 swaerlijck Gebilletteert, elck na datse ghehuyst en van midde-
 len waren: sijnde al het selve niemant anders te wyten als dese
 voorseyde Over-Camer-Heer.

De tweede vande hooghe Ministers vande Keur-Vorft van
 Brandenborgh, is *Erick van Borsdorf* des Over-Camer-Heers
 Broeder, Over-Stal-Meester vande voorseyde Heer, sijnde een
 stout, hoovaerdigh, gierigh en Godloos Mensch, sonder eer-
 schaemte en consciencie. De gierigheyt van desen Mensch is
 onversadelijck hebbende met sijn Militie theele Lant van
Cleef uytgeschat en gescheert, ja tot de beenen toe uytgemerg-
 gelt, sulcx dat d'Ingeserenen aldaer verklaren, datse by al den
 Oorloch tusschen den Coninck van Spagnien en de Veree-
 nichde Nederlanden soo veel overlact niet geleden hebben als
 van haer eygen Lant-Heer de Keur-Vorft of derselver Solda-
 ten, staende onder het commandement van desen Man: 'tIs
 geobserveert dat hy over ontrent een Iaer een Schip vol koste-
 lijcke goederen naer Berlyn heeft gebrocht, en onder andere
 met vijftien sacken Ducaten en andere sware Goude en Silvere
 spetien, bedragende alle 'tselve een seer groote schat, die hy, als
 geseyt, uyt het arme Lant van *Cleef* geschat en geschonden had:
 dese Man bracht sijn Huysvrow, die swaer ging op sijn weder-
 komste mede, om daer mede op een besondere gepractiseerde
 wijze een groote somme gelts te krijgen, namentlijck met de
 kinder-Doop van haer kint, Nodende tot Compeers van 'tsel-
 ve over de vier duysent Perfoonen, te weten al de Ridderchap
 en

en Steden van 'tVorftendom *Cleef* en Graefſchap *Marck*, met veel particuliere Edelen en Iuffren van dien, alle de Rijcke Paepſche Geestelickheyt van't Vorftendom *Cleef*, alle Officieren en gemeene Soldaten van 5. Compagnien te Paert en vier Regimenten te Voet, daer by noch menichte van Hooghe en Vorftelijcke Perſoonen, dewelcke altſamen tot den Doop extraordinaris moſten contribuieren, ja de Soldaten trockmen van haer Gagie ſeecker ſtuck Gelts daer voren af, die meerendeels hem daer voor met ſijn Vrou haer Compeer en Commeer voor den Duyvel wenschten, maer ſy paſten daer niet op, en lieten haer doove ooren dat aenhooren, als ſy het ghelt wech hadden, ende gaven haer alle even deſelve Benedictie tot danckbaerheyt.

En op dat hy ſijn Maeltijd, die Conincklijck was, oock buyten ſijn koſte ſoude doen, ſoo gheboodt hy alle Richters van't Land hem van alle ſoorte van Wilt en Eetwaren te verſorgen, ja op eenige plaetſen lietmen dat door de Predickers van haer Predick-Stoelen verkondigen. En gelijk hy daer door meer Eten kreegh als hy van doen hadde ſoo ſondt hy dat hy te veel hadde naer 'tHoff, op Conditie datmen hem dat ſoude betalen of vergoeden. Wat dunckt u mijn Heer van die ſchrobber.

Sijn geſchictheyt, ſedigheyt, vriendelickheyt, en beleeftheyt blijkt hier uyt, dat ſekere Crediteuren op een morgenſtont tot *Cleef* tot ſijnent quamen om hem van gelt aen te ſpreecken, en als ſy haer by den Dienaer aengaven, ſoo kregghen ſy tot antwoort dat ſy noch wat wachten moſten, ſijn Heer was in ſijn gebet en gewoonelijcke devotie: daer op vonden ſy goet daer wat te wachten: naet verloop van een goede wijl, verſochten ſy op den voorſeyde Dienaer, dat hy nu eens wilde binnen gaen, en ſijn Heer ſeggen dat ſy daer waren en gaerne gelt hadden: den Dienaer komt niet lang daer naer wederom uyt, ſeggende tegens haer, mijn Heer ſeyt, *dat alle die om gelt komen ſijn gat ſouden kuffen, en ſoo ghylieden dat niet doen wilt dat ick dan dat ſou doen,*

en

*en dat en lust my niet ick heb den bruy daer van, deur gingen de goede Crediteuren, die betalinge stont haer niet aen, want met die munt wisten sy haer Crediteuren niet te contenteren. Dit gatlicken is hem gelijk als in den mont besturven, ja schaemt hem niet tegen de Keur-Vorst selfs alsulcke woorden te ghebruycken, en bysonderlijck in't spelen, want 'tis geobserveert dat hy op sekeren tijd tegen hem soo goet spel had dat hy teghen hem seyde, *soo ick dat spel verlies, soo wil ick u Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheyt midden im aers lecken*, op een ander tijd, *soo ick dit spel verlies soo wil ick mijn Kloten laten uytstrijden*; Ende in presentie vande Keur-Vorst en de Prins van Orange bracht hy seker Edelman op de ghesontheyt van beyde haer goede Vrienden, segghende daer by, *alle die ons haten moghen ons midden im aers lecken*, schoone redenen in presentie van twee soo groote personen: maer die Edelman reprocheerde hem braef, segghende *neen mijn Heer dat neem ick soo niet aen, want ick soude dan te lang met den Aers bloot moeten staen*. Nu diergelijcke strontachtige, Beestige en schandelijcke Propoosten ontfiet hy hem niet aen de Keur-Vorstelijcke Tafel te ghebruycken, en wert daerom oock den *Aerslecker* geheeten. Wat dunct u mijn Heer van die quant, meriteert hy niet soo hoogen Staet by alsulcken Vorst? Gemeenelijck als hem yemant groet laet hy sijn Hoet op't Hooft staen, houdende dat voor een schande dat hy yemandt van minder qualiteyt als hy is soude groeten. Als hy d'een of d'ander Edelman een goet Paert fiet hebben, dat bedelt hy hem af, oock wel heel onbeschoft of onbeleeft: en wanneer hem dat dan door desselfs Dienaer t'huys gesonden wert, soo is hy noch so onbeleeft dat hy deselve niet eenen Rijcxdaelder ja niet eenen Schelling tot drinckghelt voor sijn moeyte vereert, wat dunct u mijn Heer van die milde Pol, is de Keur-Vorst en 'tKeurvorstelijcke Hoff niet moy met hem verciert? Het kleyn respect dat hy de Keur-Vorstin draeght dat kunt ghy daer uyt mercken, dat als men den Ring voor 'tHof stack in presentie van de Keurvorstin, dat hy*

dickmaels en menichmael voorby haer passeerde sonder haer eenige reverentie te doen, gelijk nochtans een yegelijck dede. 'tIs op een seker tijt gebeurt, dat hy (wesende een Luturaen) met de Keur-Vorst in de Gereformeerde Predicatie quam en by sijn Broeder dicht achter de Keur-Vorst ging sitten, en dat hy al den tijt, dat het gebed duerde, met sijn Hoet op sijn hoofd bleef sitten, daer nochtans sijn Heer en Meester met ongedecte hoofde overeynt stont en sijn Gebed dede: Wat dunckt u myn Heer hebt ghy u leven van grooter beestigheyt, incivilliteyt en parcialiteyt gehoort? ist niet vreemt dat alsulcken Vorst al sulcken Buffel by hem lijst? ja met sulcken eerlijcke en hooge Staet versiet? En om met een Historie alles te besluuyten wat ick segge wil en hem recht na 't leven af te schilderen, so sal ic alleen maer dit seggen, dattet gebeurt is dat hy in presentie vande Keurvorst eens een groote scheet liet, en dat hy, in plaetse van hem daer over op 'thoogste te schamen en t'excuseren, dat hy noch met een stout en onbeschaemt Backhuys tegen de Keur-Vorst seyde, ja tisser uyt Keur-Vorstelicke Doorluchtigheyt. Mijn Heer wat dunct u van die Galeybœef? meriteert hy niet alsulcke charge? en te sijn de tweede Persoon by de Keur-Vorst?

De derde hooge Minister aen 'tKeurvorstelijcke Hoff van Brandenborgh is de Heer *Horn*, sijnde een Edelman uyt Pomeran, een volmaect creatuer van de Over-Kamer-Heer *Borsdorff*, een Man die nergens anders toe en dient als om het heele Lant te embroulleren en alle eerlijcke Luyden te affronteren; die vande Heeren Staten Generael spreekt als van een hoop Canaille, soeckende doorgans tusschen haer en de Keur-Vorst misverstant te brouwen, en dat alles door instigatie van de Over-Kamer-Heer, want hy desselfs rechter Hant is en secreten Raet, door de welke de Over-Kamer-Heer sijn heymelijcke negotiatien doet om gelt te fineren, uyt alle Staten en Offitien dieder dagelijckx voorvallen, gelijkmen dat specialijck gesien heeft die heele weeck door, dat denieuwe Officieren
gemaect

gemaect wierden; want doen ter tijt niet anders 'tſijnen Huyſe wiert gedaen. Wat dunckt u mijn Heer? meriteert hy niet de derde Stoel by de Keur-Vorſt? een Man ſijnde van ſoo groote merite?

Voor de vierde hooge Miniſter ſtel ick hier *Lucas Blaefſijl* eertijts een ſnijder tot Emmerick daernaer Lant Rent-Meeſter van 'tVorſtendom *Cleef* en de Graefſchap *Marck* wel een ongeleert Clerck maer nochtans een ſubtijl, loos en doortrapt Man, vol quade aenſlagen en practijcken, den eenigen voornaemſte Raet vande Over-Kamer-Heer in alle ſaken des Keur-Vorſts, rakende 'tVorſtendom *Cleef* en de Graefſchap *Marck*, en na wiens advijs alles te Hoof gedirigeert wert. Deſe Man, alſoo hy van de Lant-Steden Criminaliter is beklaegt, en van verſcheyde boofſe feyten beſchuldicht wert, gelijk hier voren is verhaelt, derigeert alle ſijn advijsen daer heenen, dat alle ſoodanige Perſoonen die van ſijn party ſijn geaffronteert werden, en alles overhoop mach raken om dat ſijn vuyl niet aen den dach ſou komen, en hy ſijn wel verdiende ſtraf niet en ſou krijgen: ſulcx dat uyt deſe quaden poel al dien vuylen ſtanck van oneenicheyt die daer is, ſijn oorſpronck heeft. Wat dunckt u mijn Heer van die ſchoone perſonage? waertvoor de Keur-Vorſt niet hondertmael beter dat hy deſe Man ter Juſtitie ſtelde? en alſoo ſijn lieve en waerde Stenden contenteerde? maer neen dat belet de Over-Kamer-Heer eensdeels voor de genootte vereering doch voornamentlijck om dat hy dan ſelf ſonder raet ſou ſijn.

De vijfde hooge Miniſter acht ick te ſijn de Heer Klepſt daer van ick alhier maer deſe eenige Hiſtorie ſal verhalen, namentlicke dat hy op ſekeren tijd ſittende boven op een Galg des Keur-Vorſten geſontheyt gedroncken heeft. Want daer uyt alleen is ghenoech af te nemen wat groot verſtant, diſcretie en beleyt by hem gelogeert is.

Dit ſijn dan de voornaemſte of hooge Miniſters van ſijn

Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheydt van Brandenborgh, die als mensche te rechte besiet eer waerdigh sijn daer mede een nieuwe Galg, of de Galgeberg buyten *Cleef* te vercierren, als de secret-Camer of de Tafel van sulcken waerden Vorst en Princes sijnde grootelicx te beklaghen dat die vrome Ziel soo jammerlijck met die fielen omset en besingelt is.

't Waer te wenschen dat sijn Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheydt de welvaert van sijn Persoon, Gemalin, Soon en Posteriteyt eens wilde ter herten nemen, en hem voor eerst ontslaen van dit geselschap, van dese vijf Persoonen en Pesten. Ende in derselver plaetsen aenstelde eens soo veel Godsalige, Vromen, Wijse, recht Politique Mannen, oock van experientie, kennisse en rijp oordeel, dewelcke tot noch toe door dese voornoemde quade instrumenten van hem sijn gehouden. Want ick ben wel seker dat dan sijn Staet sodanich in korte Iaren sou herstelt en verbeterd werden, dat hy Ierlicx veel Tonnen Gouts te boven soude legghen, in plaetse dat hy nu, by de Regeeringhe van dese Beesten van Ier tot Ier armer en armer wert, ja sodanich dat hy over vier Iaren geen Broot sal hebben om in sijn mont te steken, als alleen dat hy sal bedelen. Ick ben wel versekerd dat alsdan alle sijn Onderdanen groot en kleyn hem so lief sullen hebben, datse hem, by manier van spreekken, op haer handen sullen wenschen te draghen, datse voor hem in den doot sullen gaen, datse lijf en leven, goet en bloedt by hem sullen opsetten, des noodigh synde, in plaetse datse nu dach en nacht over hem suchen, van droefheydt schreyen, en tot God vluchten, beklagende het quaet gouvernement van haren Heer.

Ick ben wel versekerd, dat dan sijn eer en reputatie by groot en kleyn buyten en binnen 't Rijck sodanich soude herstelt werden, en veranderen, dat hy van sijn Vyanden ontsien en gevreesd en van sijn Vrienden en Bontgenooten te recht geert, gherepsecteert en gecarresseert sou werden, daer hy nu by 't gouvernement van dese Boeven van sijn Vyanden in 't minste niet ontsien

noch

noch van sijn Vrienden en Bontgenoten weynich geacht wert, ick ben wel verfekert dat dan de ware Christelijcke Gereformeerde Religie extraordinaris in't Duytsche Rijck soude wassen en toenemen, en dat hy dienvolgens de zegen en gunste Gods en Christi over hem, sijn Huys en Onderdanen soude verwecken, daer hy nu ter contrarie niet anders als vloeck en tooren over alle deselve heeft te verwachten, by de continuatie van dese Rabauwen ontrent hem in soo hooge bedieningen.

Seer qualic wast van sijn Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheyt gedaen, dat hy met dit geselschap en haer Swieten in't Land van Cleef quam, want een kint konde het mercken dat dat op gheen ander moer en lach, als om het Lant van Cleef mede uyt te schrobben en voortst tot den beenen toe op te eten, even als sy de Marck Brandenburg en Pruyssen hadden gedaen, dat was haer eenige oogwenit en voornemen, en niet om de Lant-Steden met haren Heer te vereenigen: En bleeck dat voor al de werelt in korten tijd, naer haer aenkomsten aldaer in alle haer actien, want alle faecken en depechien die door des Vorsten Ordinaire Raden en Dienaers hadde behooren geexpedieert te werden, die trocken sy terstont aen haer, sy mostent al doen, d'andere liet men sitten voor stomme blocken, die nochtans in een vinger meer wisten als die Buffels in al haer lijf, uytgenomen, suypen, vreten, vloecken, schinden, Jagen en diergelijcke qualiteyten. 't Was kluchtig om aen te sien, dat dese Vagebonden met haer Favoriten, die als Bedelaers en Lantloopers gekleet daer gekomen waren, soo korts daer aen alt'samen in't Sy en Fluweel en alderhande kostelijcke Stoffen ghekleet gingen, met de Sacken vol gelts, en datmen alle d'oude Raden en Dienaers tot de minste toe hoorde klagen, datse niet eenen Rijcxdaelder konde krijgē tot haer onderhoudinge, ja niet een branthout om te branden, datse dat self mosten gaen koopen, ja wat mach ick seggen men leyde het expresselijck daer op aen, om deselve noch uyt te putten van 't gene haer God selfs had gegeven, so met Billetteringe van vreemden die daer daghelijcx tot Cleef quamen om de Keur-Vorst te congratuleren, als selfs met het heele Hoff haer te komen vergasten, dan onder dit dan onder dat pretext, gelijk die Crayen gewoon sijn: Men brocht eenige duysenden van Soldaten me onder pretext van de questie met de Paltz-graef Nieuwborch en dat d'authoriteyt des Keur-Vorst fulcx vereyschte, maer inder daet tot haer verseeckering, die smeetmen die arme gemeentens op den hals, die mosten deselve logeren, en meerendeels de kost gheven, die bestalen by daghe haer Hoven, en by nacht haer Huysen, gelijk sy noch doen als geprevigileerde Dieven, sonder behoorlijcke Justitie daer over te doen: In somma, 't Lant van Cleef wiert en is overvallen gelijk Egypten, doch van Sprinckhanen met twee

voeten, en daer van men de Hoofden noch most welkom heeten, begroeten en vereeren. Maer dat sijn Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheydt wist hoe qualijck hy daer aen gedaen heeft, hy soude ongetwijffelt ordre stellen dat dese gefellen haer voort soude packen of de Cleeffe Galgen vercierien.

Syn Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheydt moet dit weten, dat geen **Potentiaet** die veel Landen en Luyden heeft, gelijk hy, niet en behoort in eenige van deselve te komen, voornamentlijck alser generael miscontentement tusschen hem en de Stenden is, met vreemde Raden, voornamentlijck niet met alfulcke die de nature van dien, en haer Rechten en Preveligien niet en kennen of derselver vyant sijn, of dat geen bysondere Wijse, Vrome wel-ervaren, Vreed-lievende en Godsalige Mannen sijn: Maer hy behoort en is schuldigh daer komende geen andere Raden te ghebruycken als sijn ordinaire Stadhouders, Raden of Regeeringe aldaer, en derselver advijs op alles hooren, en 'tselve rydelijck overleggen. Insonderheyt is hy schuldigh wel te letten op 'tgene sijne Stenden hem voordraghen, want infalibelijck is dat van die natuer, dat het selve tot sijnen en sijn Onderdanen bestentendeert, als die haer op 'teen en 'tander grondigh verstaen, en de eenighe sijn die sulcx eygentlick betreft. Ia hy behoort en is schuldigh hem gansch en gheheel naer haer advijs hem te reguleren en te doen wat sy voorlaen en goetvinden. En daer mede trect hy dan de gunst van elck een tot hem en verkrijght van haer wederom al wat moghelijck is. Hadde de Koning van Spagnien Philips de tweede dat ghedaen doen de beroerte in Nederland opstont, en **Duc d'Alba** daer in sijn plaats niet ghesonden, hy of sijn Nataet waer noch Heer en Meester daer van, en soude soo veel honderden Millioenen Gelts en Menschen te vergeefs niet geconsumeert hebben om die onrusten te stillen. Maer neen, men wilde 'tadvijs van de Staten of Stenden des Lands niet hooren, maer alles gouverneren naer sijn Spaenschen Raed, ick meen dat hy nu dat beklaght en veel Iaren lang beklaght heeft, maer 'tis nu te laet. Dit exempel behoort sijn Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheydt ter herten te nemen en hem daer aen te spiegelen: *'tis kunst (seytmen) met een ander mans schade wijs te worden. oock, Men spiegelt hem sacht die hem aen een ander spiegelt.*

En so dat exempel niet krachtigh genoegh is, laet sijn Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheydt sijn ooghen slaen op den Coning Carolus de eerste van Engeland, want hadde die sijn Stenden gehoor gegeven sijn Land naer haer advijs gegouverneert, alle twisten gellust, en sijn oorblasers van hem gestoten, ja aen een Galg gehangen, die doch oock anders niet en sochten als haer particulier, daer en waren soo veel onlusten tusschen hem en sijn Stenden niet ontstaen, so veel bloets niet vergoten, so veel destructien niet gevallen

gefallen, soo veel Steden, Fortereffen en Plaetsen niet inghenomen, Verwoest en geplondert, soo veel Edele Iuffren, Jonge Dochters en Matronen niet gefchent, soo veel duysenden van Weduwen en Wefen niet gemaect, eyndlijck hy selfs niet vervolgt, gevangen en schandelijck op een Schavot fijn Hooft afgehewen, en fijn posteriteyt niet verftoten van soo fchoon een Koninckrijck.

Laet fijn Keur-Vorftelijcke Doorluchtigheyt ten overvloet fijn oogen oock eens slaen op fijn Majesteit van Vranckrijck, en befien in wat perijckel die onlangs oock was geraeckt, door dien dat hy alles wilde regeeren naer 'tadvijs van fijn Particuliere Raed den Cardinael *Mazarijn*, ende dat hy den goeden Raed van fijn Stenden verachtete: want daer is niet aen te twiffelen, had hy gheen Water in fijn Wijn ghedaen het hadde mede fijn Croon en mogelijk fijn leven gekoft.

't Waer te wenschen dat fijn Keur-Vorftelijcke Doorluchtigheyt oock dit wilde confidereren, dat geen Prins of Vorft fijn Domeynen vermacht te verpanden of te verfetten, als met speciael consent van fijne Stenden, want in effecte komen hem die niet toe, maer wel de vruchten van dien ghedurende fijn Regeeringe, en meerder niet. Hy moet weten dat fijn Ingefetenen gefamentlic die eygentlijck toekomen, en dat die defelve of de vruchten van dien, tot onderhoudinge van haren Vorft, en alle andere hooge en lage Officieren des Lands gedestineert hebben, en verder niet, sulcx dat fo hy anders doet soo doet hy qualick, en is schuldich dat te repareren. 't Is oock meer als reden: want soo een Vorft alle fijn Domeynen wilde Verpanden en onnuttelijck die gelden doorbrengen, waer van fal fijn Nasaet en alle hooge en lage Officieren des Lands leven? En hebben de Stenden daerom meer als gelijk, dat fy haer Vorft, met alle die daer aen schuldigh fijn, daer over aenspreken en sulcx doen repareren.

En komende wederom op mijn voorgaende Propooft van *Koert van Borffdorff den Over-Kamer-Heer*; ick wensch van ganscher herte eens te sien, dat fijn Keur-Vorftelijcke Doorluchtigheyt van Brandenborgh, die noble Prins, die goede fien, die vrome Heer, eens fijn waerdige oogen wilde slaen op fijn lieve Onderdanen, en met een Christelijcke medelijden haer menichvuldige bloedige tranen aenschouwen, en dienvolgens haer verlossen van dien Tyran: Sy gelieven oock eens, t'overleggen, hoe qualijck de Coningen van *Vranckrijck, Spagnien, Engeland, Moscovien, Turckje en andere Potentaten* daer by gevaren fijn, datse een Man fo groot hebben gemaect, ja men soude met waerheyt konnen seggen, dat sulcx noyt gefchiet is als met 'tgrootste perijckel ja verlies van haer Perfoonen, of van haer Staet, of van haer Huys-vrouwen, Kinderen of naeste Bloetvrienden; veel oude en

nieuwe

nieuwe Historiën foudemen daer van kunnen verhalen; dan die sal ick overflaen, om dat U. E. die soo wel bekend sijn als my. En om niet verd te gaen, sijn Keur-Vorstelijcke Doorluchticheyt weet immers self wel, hoe qualijck sijn Heer Vader gevaren is met de Graef van Swartsenborgh; en van wat al quade stucken die d'oorfaeck is geweest, daer ick dees tijd van sal swijgen, ja wat mach ick seggen? sy weten immers wel, dat den selven Graef hem niet ontsien en heeft hem, noch sijnde Keur Prins, met veyn te vergeven en om te brengen, en daer naer sijn Soon aen sijn Suster te trouwen, en die dan Keur-Vorst te maken; en dat God miraculeuslijck sulcx heeft belet, met hem gelijck als van den Doot weder op te wecken, want al de Werelt is genouch bekend, dat sijn Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheyt al voor doot was verlaten van sijn Heer Vader, Vrou Moeder en alle andere groote en kleyne: dit behoorde immer hem een les te sijn, van niemant ontrent hem, sijn Vrou en Kinderen soo groot te maken. Sy overleggen eens daerby deses mans *Borsdorff* ydele glorie, die soo groot is, dat de School-Iongers daer van weten te spreken, die geopserveert hebben, dat hy op den Doop vande Keur Prins, op de hoogste Trap ging sitten, die daer Staet daer den Doop geschiede, alsoo hy by de Heeren van en aen deselve niet eens in consideratie quam: Sy leggen oock eens over sijn kleyne courage, sijnde immers menichmael gesuffletteert en geafronteert ja selfs op 't Hoff, sonder eens reden daer van te eyschen. Sy leggen oock eens over sijn desleynen, dat hy niet anders voor heeft als de ruine van sijn Perfoon, Staet en houwelijck, mitsgaders om hem in gestadige twist te houwen met sijn Steden, en alle Dienaers, die niet van sijn party sijn, te afronteren en te casseren, niet aensiende hoe eerlijck en trouwe Dienaers dat dat sijn, noch hoe lange die eerlijck en wel ghedient hebben, de rest sal ick overflaen en sparen tot beter ghelegentheydt, om dat my den tijd ontbreeckt, de Post willende vertrecken, soo dat ick dese eyndigen en sluyten moet. Doch een dingh moet ick noch verhalen, dat veel Potentaten haer wijselijck en voorsichtelijck van foodanige Pesten hebben verlost, d'een op dese d'ander op die manier, in somma haer van kant geholpen, en daer mede alle swarigheden en ongelucken voorgekomen die haer over 'thoof hinghen, dese exempele wenschte ick, dat sijn Keur-Vorstelijcke Doorluchtigheyt mede wilde imiteren, op dat hy onder 'tghetal vande Wijse en geluckige Vorsten mochte getelt werden. Hier mede blijft naer cordiale groetenisse God bevolen. Blyvende altijd

MYN HEER,

Uwe E. altijd bereyde

Ceulen den 1. July 1649.

Vrient, N.N.